

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан юридичного факультету

Т.О. Коломоець

“05” вересня 2017 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФПОД 4.1 «АГРАРНЕ ПРАВО»**

підготовки бакалаврів
напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма з ФПОД 4.1 «Аграрне право» підготовки бакалаврів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство», 2017 р. – 14 с.

Розробник: к.ю.н., доцент Щипанова О.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільного права

Протокол від “31” серпня 2017 року № 1.

Завідувач кафедри _____ (д.ю.н., професор Д.О. Єрмоленко)

“31” серпня 2017 року.

Схвалено науково-методичною радою юридичного факультету

Протокол від “05” вересня 2017 року № 1.

Голова НМР _____ (к.ю.н., доцент І.В. Єна).

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: 03.04 «Право»	Нормативна	
	Напрямок підготовки: 6.030401 «Правознавство»	Цикл професійно-орієнтованих дисциплін	
Розділів – 2	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 126		4-й	5-й
		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студентів – 6 год.		7-й	9-й
		Лекції	
		26 год.	8 год.
		Практичні	
		14 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		86 год.	44 год.
		Вид контролю	
		залік	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Аграрне право – це навчальна дисципліна, яка вивчається в юридичних вузах в якості однієї з галузевих наук.

Мета: ознайомлення студентів із теорією та практикою правового регулювання аграрних правовідносин в Україні, а також отримання студентами сукупності знань щодо концептуальних засад правового регулювання, змісту та сутності основних правових інститутів аграрного права, правового положення суб'єктів. Метою курсу „Аграрне право” є також формування у студентів знань та навичок щодо правильного розуміння і тлумачення змісту нормативно-правових актів, які регулюють аграрні та земельні правовідносини, вміння, необхідних для застосування їх у практичній діяльності, сприяння розвитку творчого правового мислення студентів.

Завдання:

- 1) опанування студентами змісту правових інститутів, що регулюють аграрні правовідносини в Україні,
- 2) оволодіння навичками практичного тлумачення та застосування правових норм, що складають вказані інститути,
- 3) вироблення професійного світогляду на механізм правового регулювання аграрних відносин в Україні.

Семінарські та практичні заняття доповнюють лекційний курс та забезпечують поглиблене вивчення більш складних і важливих тем курсу, розвивають уміння самостійно вивчати, аналізувати законодавчі акти, формувати й обґрунтовувати висновки та узагальнення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: норми чинного аграрного законодавства щодо концептуальних засад правового регулювання аграрних правовідносин, змісту та сутності основних правових інститутів аграрного права, правового положення суб'єктів, а також судову практику застосування даних норм. Зокрема, студенти повинні знати:

- 1) місце та значення аграрного права у системі права України;
- 2) основні джерела аграрного права;
- 3) коло суб'єктів аграрних правовідносин;
- 4) загальне й відмінне в правовому стані кооперативних та корпоративних сільськогосподарських підприємств;
- 5) систему органів державного регулювання агропромислового комплексу та їх компетенцію;
- 6) правові засоби забезпечення пріоритетності соціального розвитку села;
- 7) організаційно-правові форми управління сільськогосподарськими підприємствами;
- 8) правовий режим майна аграрних підприємств та правові засади приватизації майна в АПК;
- 9) правовий режим земель сільськогосподарського призначення та правові засоби охорони навколишнього середовища у сільському господарстві;
- 10) правове регулювання виробничої, фінансової та інших напрямків діяльності сільськогосподарських підприємств;
- 11) правовий стан фермерських та особистих селянських господарств;
- 12) правове регулювання трудових відносин та соціального й пенсійного забезпечення сільськогосподарських працівників;
- 13) судову практику в сфері регулювання аграрних відносин.

вміти: правильно розуміти, тлумачити, аналізувати та застосовувати норми чинного аграрного законодавства, розв'язувати суперечливі казуальні питання, складати юридичну документацію, що застосовується у діяльності суб'єктів аграрного права. Їм також належить вміти:

- 1) вільно орієнтуватися у системі нормативних актів, що регулюють аграрні правовідносини;
- 2) правильно застосовувати й тлумачити норми аграрного права;

- 3) володіти основними засобами правового захисту суб'єктів аграрних відносин;
 4) складати проекти основних правових актів, що застосовуються в процесі правового регулювання сільськогосподарського виробництва;
 використовувати в практичній діяльності довідкову та навчально-консультативну літературу; знаходити інші необхідні джерела інформації правового характеру та працювати з ними.

3. Програма навчальної дисципліни

Тематичний розділ I. Загальна частина

Тема 1. Поняття, предмет та система аграрного права України.

Тема 2. Джерела аграрного права.

Тема 3. Загальна характеристика суб'єктів аграрного права.

Тема 4. Правове становище аграрних підприємств.

Тема 5. Правове становище фермерських та особистих селянських господарств.

Тема 6. Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.

Тема 7. Правові засади державного регулювання АПК в Україні.

Тема 8. Правове регулювання соціального розвитку села.

Тематичний розділ II. Особлива частина.

Тема 9. Правові засади управління сільськогосподарськими підприємствами.

Тема 10. Правовий режим використання майна суб'єктами аграрного права.

Тема 11. Правове регулювання використання земель та інших природних ресурсів в АПК.

Тема 12. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Тема 13. Особливості правового регулювання трудових та пенсійних відносин у сільськогосподарських підприємствах.

Тема 14. Юридична відповідальність за правопорушення в АПК.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усьог	у тому числі		
		л.	с.з.	сам.р.		л.	с.з.	сам.р.
Розділ 1. Загальна частина.								
Тема 1. Поняття, предмет та система аграрного права України	9	2	1	6	8	1		7
Тема 2. Джерела аграрного права	7		1	6	7			7
Тема 3. Загальна характеристика суб'єктів аграрного права	9	2	1	6	8	1		7
Тема 4. Правове становище аграрних підприємств.	9	2	1	6	8	1		7
Тема 5. Правове становище фермерських та особистих селянських господарств	9	2	1	6	9		2	7
Тема 6. Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.	9	2	1	6	5	8	1	7
Тема 7. Правові засади державного регулювання	9	2	1	6	8	1		7

АПК в Україні.								
Тема 8. Правове регулювання соціального розвитку села.	9	2	1	6	7			7
Разом за розділом 1	70	14	8	48	63	5	2	56
Розділ 2. Особлива частина.								
Тема 1. Правові засади управління сільськогосподарськими підприємствами.	9	2	1	6	8	1		7
Тема 2. Правовий режим використання майна суб'єктами аграрного права.	9	2	1	6	8	1		7
Тема 3. Правове регулювання використання земель та інших природних ресурсів в АПК.	9	2	1	6	8	1		7
Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.	9	2	1	8	7			7
Тема 5. Особливості правового регулювання трудових та пенсійних відносин у сільськогосподарських підприємствах.	11	2	1	6	7			7
Тема 6. Юридична відповідальність за правопорушення в АПК. Юридична відповідальність за правопорушення в АПК.	9	2	1	6	7			7
Разом за розділом 2	56	12	6	38	45	3		42
Усього	126	26	14	86	126	8	2	98

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття, предмет та система аграрного права України	2	1
2	Джерела аграрного права		
3	Загальна характеристика суб'єктів аграрного права.	2	1
4	Правове становище аграрних підприємств.	2	1
5	Правове становище фермерських та особистих селянських господарств.	2	
6	Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.	2	1
7	Правові засади державного регулювання АПК в Україні.	2	1
8	Правове регулювання соціального розвитку села.	2	
9	Правові засади управління сільськогосподарськими підприємствами.	2	1
10	Правовий режим використання майна суб'єктами аграрного права.	2	1
11	Правове регулювання використання земель та інших	2	1

	природних ресурсів в АПК.		
12	Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.	2	
13	Особливості правового регулювання трудових та пенсійних відносин у сільськогосподарських підприємствах.	2	
14	Юридична відповідальність за правопорушення в АПК.	2	
	Разом	26	8

6. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття, предмет та система аграрного права України	1	
2	Джерела аграрного права	1	
3	Загальна характеристика суб'єктів аграрного права.	1	
4	Правове становище аграрних підприємств.	1	
5	Правове становище фермерських та особистих селянських господарств.	1	2
6	Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.	1	
7	Правові засади державного регулювання АПК в Україні.	1	
8	Правове регулювання соціального розвитку села.	1	
9	Правові засади управління сільськогосподарськими підприємствами.	1	
10	Правовий режим використання майна суб'єктами аграрного права.	1	
11	Правове регулювання використання земель та інших природних ресурсів в АПК.	1	
12	Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.	1	
13	Особливості правового регулювання трудових та пенсійних відносин у сільськогосподарських підприємствах.	1	
14	Юридична відповідальність за правопорушення в АПК.	1	
	Разом	14	2

7. Самостійна робота

	Назва теми	кількість годин	
		денна	заочна
	Поняття, предмет та система аграрного права України	6	7
2	Джерела аграрного права	6	7
3	Загальна характеристика суб'єктів аграрного права.	6	7
4	Правове становище аграрних підприємств.	6	7
5	Правове становище фермерських та особистих селянських господарств.	6	7
6	Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.	6	7
7	Правові засади державного регулювання АПК в Україні.	6	7
8	Правове регулювання соціального розвитку села.	6	7
9	Правові засади управління сільськогосподарськими підприємствами.	6	7
10	Правовий режим використання майна суб'єктами аграрного права.	6	7

11	Правове регулювання використання земель та інших природних ресурсів в АПК.	6	7
12	Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.	8	7
13	Особливості правового регулювання трудових та пенсійних відносин у сільськогосподарських підприємствах.	6	7
14	Юридична відповідальність за правопорушення в АПК.	6	7
	Разом	86	98

8. Індивідуальні завдання

№ варіанта	Назва теми	Вид роботи
1	Поняття, предмет та система аграрного права України.	схеми, бібліографія, тести, презентація
2	Джерела аграрного права.	схеми, бібліографія, тести, презентація
3	Правове становище аграрних підприємств.	схеми, бібліографія, тести, презентація
4	Правове становище фермерських та особистих селянських господарств.	схеми, бібліографія, тести, презентація
5	Фізичні особи як суб'єкти аграрного права.	схеми, бібліографія, тести, презентація
6	Державне регулювання агропромислового комплексу в Україні.	схеми, бібліографія, тести, презентація
7	Правове регулювання соціального розвитку села.	схеми, бібліографія, тести, презентація
8	Правове регулювання використання майна суб'єктами аграрного права.	схеми, бібліографія, тести, презентація
9	Управління сільськогосподарськими підприємствами.	схеми, бібліографія, тести, презентація
10	Правове регулювання використання земель та інших природних ресурсів в АПК.	схеми, бібліографія, тести, презентація
11	Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.	схеми, бібліографія, тести, презентація
12	Особливості правового регулювання трудових відносин у сільськогосподарських підприємствах.	схеми, бібліографія, тести, презентація
13	Юридична відповідальність в аграрному праві.	схеми, бібліографія, тести, презентація
14	Правове регулювання племінної справи у тваринництві.	схеми, бібліографія, тести, презентація
15	Правове регулювання ветеринарної справи.	схеми, бібліографія, тести, презентація
16	Правові засади виробництва м'яса та м'ясопродуктів.	схеми, бібліографія, тести, презентація
17	Правові засади виробництва молока та молокопродуктів.	схеми, бібліографія, тести, презентація
18	Правове регулювання бджільництва.	схеми, бібліографія, тести, презентація
19	Правове регулювання рибництва.	схеми, бібліографія, тести, презентація

20	Правове регулювання рибальства і виробництва та реалізації рибної продукції.	схеми, бібліографія, тести, презентація
21	Правове забезпечення селекційної роботи в рослинництві.	схеми, бібліографія, тести, презентація
22	Правове регулювання насінництва.	схеми, бібліографія, тести, презентація
23	Правові аспекти вирощування наркотичних рослин.	схеми, бібліографія, тести, презентація
24	Правове регулювання ринку зерна.	схеми, бібліографія, тести, презентація
25	Правове регулювання ринку цукру.	схеми, бібліографія, тести, презентація
26	Правове регулювання виробництва та реалізації алкогольної продукції.	схеми, бібліографія, тести, презентація
27	Правове регулювання виробництва та реалізації тютюнової продукції.	схеми, бібліографія, тести, презентація
28	Правове регулювання захисту рослин.	схеми, бібліографія, тести, презентація
29	Правове забезпечення ринку сільськогосподарської техніки.	схеми, бібліографія, тести, презентація
30	Правове регулювання ЗЕД сільськогосподарських підприємств	схеми, бібліографія, тести, презентація

Підготувати тези виступів на науково-практичних конференціях.

9. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни «Аграрне право» застосовуються дві групи методів навчання: словесні, наочні, практичні, а також методи навчання за характером логіки пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, традукція).

До **словесних методів** навчання належать лекція, пояснення, бесіда.

Основним серед словесних методів навчання є лекція. **Лекція** – це метод, за допомогою якого у словесній формі розкривається сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. На розгляд на лекційне заняття виносяться найбільш складні поняття, суперечливі положення аграрного права.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів. Пояснення застосовуються, зокрема, при тлумаченні колізійних норм аграрного законодавства, з'ясуванні сутності суперечливих правових явищ, визначенні алгоритму рішення задач тощо.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять. Так, на основі раніше вивченого студентами матеріалу з теорії держави та права, господарського та цивільного права можливо визначити особливості правового положення суб'єктів аграрного права як сільськогосподарських товаровиробників – господарських товариств, виробничих кооперативів, державних підприємств, загальні положення про які вивчаються в курсах вищезазначених дисциплін.

Однією з форм бесіди є **дискусія**. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення, перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) використовуються в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції. На семінарських заняттях дискусії, зокрема, проводяться з питань чи є аграрне право самосійною галуззю права, у який спосіб має бути проведена кодифікація аграрного законодавства тощо, з приводу яких студенти захищають принципово різні точки зору на проблему.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання **наочних методів**. Вони передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації.

Демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у природі, динаміці. Зокрема, демонструються зразки господарсько-правових договорів, позовних заяв тощо. **Ілюстрація** – метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки та ін.). Застосовується на лекційних та семінарських заняттях для схематичного викладення складного для сприйняття навчального матеріалу, зокрема щодо системи та компетенції органів управління кооперативних та корпоративних підприємств, сільськогосподарських кооперативів тощо. Також застосовується при виконанні студентами завдань самостійної роботи (до кожної теми, що виноситься на вивчення, додається перелік обов'язкових для виконання схем).

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань, наприклад, при рішенні студентами задач, складанні тестів, схем, презентацій та інших форм індивідуальних робіт.

Методом активного навчання є **ділова гра**. З дисципліни Аграрне право ділова гра на тему «Чи є аграрне право самостійною галуззю права» проводиться на семінарському занятті №1.

Методи навчання за характером логіки пізнання. Основним інструментом пізнання є мозок людини. Тому в навчальному процесі природно використовуються методи, відповідні логіці. Це – аналіз, синтез, індукція, дедукція, традукція.

Аналітичний метод передбачає розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. Але це лише початковий компонент пізнання. Для розуміння цілісності явища, процесу, сутності окремого поняття необхідно перейти до наступної логічної операції – **синтезу**. Синтез як метод ґрунтується на з'єднанні виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле. Синтез є органічним продовженням аналізу й може будуватися лише на його основі. Це гносеологічна закономірність навчального процесу. Отже, у процесі пізнання конкретного предмета, явища, категорії є діалектична взаємодія і взаємозумовленість аналізу й синтезу.

Індуктивний метод – це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості однопорядкових предметів або явищ. **Дедуктивний метод** базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку. **Традуктивний метод** передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального.

10. Методи контролю

Методами контролю, які застосовуються для встановлення рівня знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Аграрне право» є:

Вхідний контроль проводиться на першому семінарському заняття перед початком вивчення дисципліни «Аграрне право» з метою виявлення знань, умінь і навичок студента, які він отримав при вивченні попередніх дисциплін та які необхідні для вивчення даної дисципліни, зокрема з теорії держави та права, господарського права, земельного, цивільного, трудового, екологічного права. Цей контроль забезпечує міждисциплінарний підхід у викладанні дисциплін.

Поточний контроль – орієнтований на визначення рівня оперативного засвоєння студентами тематичного модуля, розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу.

Поточний контроль полягає у оцінюванні рівня знань, умінь та навичок студентів, що здійснюється в ході навчального процесу шляхом проведення усного чи письмового опитування під час семінарських занять, перевірки письмових завдань (рішення задач, виконання інших завдань з практикуму), проведення контрольних робіт, тестування, модульних контрольних зрізів, тощо.

Рубіжний контроль (атестаційний) – це діагностика засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни, що складає завершений навчальний модуль за визначеними навчальними показниками і параметрами.

Підсумковий контроль (екзамен) – це контрольний захід, що визначає рівень повного засвоєння студентами дисципліни за семестр.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді оцінювання знань студентів за кредитно-модульною системою, перевірки індивідуального завдання, захисту курсових робіт і складання екзамену.

11. Розподіл балів, які отримують студенти Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Критерії комплексного оцінювання доводяться до студентів на початку викладання навчальної дисципліни.

Оцінювання рівня знань студентів здійснюється на основі результатів **поточного контролю (ПК)** та **підсумкового контролю** знань студентів (**ПКЗ**) за 100-бальною шкалою.

Завдання ПК оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів.

ПКЗ оцінюються в діапазоні від 0 до 40 балів. ПКЗ проводиться у формі іспиту з ключових питань, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати знання з предмета з сучасними соціальними і правовими проблемами оцінюються в діапазоні від 0 до 20 балів. До екзаменаційного білета включаються 3 питання. До ПКЗ входить індивідуальна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів.

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Контрольне тестування	2	10	20

2	Виступи, обговорення та дискусії на семінарських заняттях	14	3	40
3	Індивідуальна робота	1	20	20
4	Екзамен в письмовому вигляді	1	20	20
Усього		18		100

Критерії **поточного контролю (ПК)** (від 0 до 60 балів).

Бальна система застосовується для стимулювання активності студентів. Ця система балів вводить з метою заохочування студентів до планомірної, систематичної роботи по вивченню теоретичного матеріалу, передбаченого даною дисципліною.

Критерії оцінювання на **семінарських заняттях:**

3 бали виставляються студенту тоді, коли всі завдання виконані правильно, у відповідності до вимог;

2 бали виставляються студенту тоді, коли він виявляє розуміння основних понять, положень і фактів, проте завдання виконані не в повному обсязі або містять помилки;

1 бал виставляється студенту тоді, коли домашня підготовка та завдання виконані частково.

Критерії оцінювання **контрольного тестування.**

Студент виконує 4 контрольні заходи, які оцінюються – максимум по 5 балів. Контроль складається з тестових завдань:

100 – 90% правильних відповідей – 5 балів.

80 – 70% правильних відповідей – 4 бали.

60 – 50% правильних відповідей – 3 бали.

40 – 30% правильних відповідей – 2 бали.

20% правильних відповідей – 1 бал.

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом самостійної роботи (8 балів).

Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – 2 бали.

Повнота розкриття питання – 1 бал.

Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – 1 бал.

Правильність оформлення роботи – 1 бал.

Захист виконаного індивідуального завдання – 3 бали:

3 бали – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

2 бали – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;

1 бал – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

Критерії **підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ)** (від 0 до 40 балів).

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом індивідуального завдання (20 балів)

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – максимально 4 бали.

Повнота розкриття питання – максимально 4 бали.

Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – максимально 3 бали.

Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел – 1 бал.

Правильність оформлення роботи – максимально 2 бали.

Захист виконаного індивідуального завдання – максимально 4 бали:

4 бали – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

3 бали – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;

2 бали – відповідь повна, студент допускає помилки в основних питаннях;

1 бал – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

Виконання роботи на електронному носії максимально 3 бали:

3 бали – презентація роботи;

2 бали – електронний варіант тексту з рисунками та таблицями;

1 бал – рукописний варіант роботи.

Критерії оцінювання **підсумкового контролю – екзамену (20 балів)**.

Екзамен може проводитись для покращання оцінки, отриманої за результатами поточного рейтингового контролю.

Екзаменаційний білет складається з трьох теоретичних питань.

Максимальний результат виконання екзаменаційного завдання оцінюється в 20 балів:

20 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу. Кожне питання оцінюється в 7 балів.

19 – 15 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабе знання додаткової літератури.

14 – 10 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, студент відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

9 – 5 балів передбачає неповні знання студента основної літератури; студент лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

4 – 1 балів ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли студент не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Аграрне право» (НМКД) в паперовому та електронному вигляді (розміщено на сайті www.znu.edu.ua), складається з наступних складових:

Аграрне право: Навчальна програма курсу. – Запоріжжя: ЗНУ, 2017. – 13 с.

Щипанова О.О. Аграрне право: Методичні рекомендації та плани семінарських занять для студентів IV курсу денної та V курсу заочної форми навчання юридичного факультету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 62 с.

Щипанова О.О. Аграрне право: Методичні матеріали для забезпечення самостійної роботи студентів. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 64с.

Аграрне право: Методичні рекомендації та завдання для написання контрольної роботи для студентів заочного відділення. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012.

Тематика курсових робіт з дисципліни.

Перелік питань для складання іспиту з дисципліни.

Презентації з курсу «Аграрне право».

13. Рекомендована література

Основна

1. Аграрне право України: Підручник / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, В.М. Гребенюк; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.

2. Аграрне право: Підручник для студ. вищих навч. закладів / В.П. Жушман,

Г.С. Корнієнко; за ред. В.П. Жушмана, А.М. Статівки. – Х.: Право, 2010. – 296 с.

3. Аграрне право України. Для підготовки до іспитів. / І.В. Тетарчук. – К.: Центр навчальної літератури, 2013. – 244 с.

4. Аграрне право: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять / Уклад.: В.П. Жушман, Г.С. Корнієнко, В.М. Корнієнко та ін. – Х.: Право, 2013. – 108 с.

5. Жушман В.П. Аграрне право України (в питаннях та відповідях): Навчально-практичний посібник. – Х.: Одиссей, 2011. – 200 с.

6. Словник з аграрного права / Уклад. В.П. Жушман, О.О. Погрібний, В.Ю. Уркевич / За ред. В.П. Жушмана. – Х.: Нац.юрид.акад.України, 2010. – 164 с.

7. Жушман В.П., Корнієнко Г.С. Опорно-логічні схеми з навчальної дисципліни «Аграрне право України» та «Аграрне законодавство України»: Навчальний посібник. – Х.: Одиссей, 2009. – 400 с.

8. Гаєцька-Колотило Я.З., Ільків Н.В. Аграрне право України: Навчальний посібник. – К.: Істина, 2008. – 184 с.

9. Аграрне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного. – К.: Істина, 2006. – 448 с.

10. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство. – К.: Одиссей, 2006. – 736с.

11. Жушман В.П. Аграрне право України. Опорні логічні схеми. – К.: Одиссей, 2006. – 400 с.

12. Крупка Ю.М. Аграрне право України для дистанційного навчання. – К.: Університет Україна, 2006. – 160 с.

13. Аграрне право України: Практикум / За ред. В.З. Янчука. – К.: Юрінком Інтер, 2006.

14. Аграрне право України / За ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. – Х.: Право, 2005. – 240 с.

15. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України. – Х.: Одиссей, 2005. – 448 с.

Додаткова

1. Правові засади аграрного сектору в Україні: загальний аналіз законодавства: монографія / І.Ю. Сальман. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 288 с.

2. Аграрное право: Учебник / Под ред. Боголюбова С.А. – М.: ЭКСМО, 2015. – 368 с. ISBN: 978-5-699-24805-6.

3. Тихомиров М.Ю. Земельные участки сельскохозяйственного назначения: предоставление, использование, особенности совершения сделок / М.Ю. Тихомиров. – М.: Изд-во Тихомиров М.Ю., 2014. – 142 с. ISBN: 978-5-89194-687-3.

4. Оськина И.Ю., Лупу А.А. Правовое регулирование земельных отношений / И.Ю. Оськина, А.А. Лупу. – М.: Дело и сервис (ДиС), 2016. – 224 с. ISBN: 978-5-8018-0629-7.

5. Емелькина И.А. Система ограниченных вещных прав на земельный участок / И.А. Емелькина. – Изд. 2-е изд., испр. и доп. – Инфотропик Медиа, 2014. – 416 с. ISBN: 978-5-9998-0126-5.

6. Законодавство України про сільське господарство: збірник офіційних текстів законів станом на 05.03.2012 р. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 122 с.

7. Піддубний О.Ю. Державні сільськогосподарські інспекції в Україні: стан та можливості удосконалення правового регулювання: монографія / О.Ю. Піддубний. – К.: Ірідіум, 2009. – 128 с.

8. Єрмоленко В.М. Теоретичні проблеми аграрних майнових правовідносин: монографія / В.М. Єрмоленко. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2008. – 188 с.

9. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові питання: монографія / за ред. В.І. Семчика. – К.: Юридична думка, 2008. – 252с.

10. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. В.І. Семчика. – К.: Ін Юре, 2007. – 896 с.

11. Статівка А.М. Організаційно-правові питання соціального розвитку села в Україні:

монографія / А.М. Статівка. – Х.: Право, 2007. – 208 с.

12. Уркевич В.Ю. Проблеми теорії аграрних правовідносин: монографія / В.Ю. Уркевич. — Х.: Харків юридичний, 2007. – 496 с.

13. Правові основи майнових і земельних відносин: Навч. посіб. / За ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2006. – 384 с.

14. Порадник керівникові сільськогосподарського підприємства / За ред. А.П. Гетьмана, В.З. Янчука. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 624 с.

15. Гафурова О.В. Сільськогосподарські виробничі кооперативи: права та обов'язки членів: монографія / О.В. Гафурова. – К.: МАУП, 2006. – 200 с.

16. Гуревський В.К. Право приватної власності громадян України на землі сільськогосподарського призначення. – Одеса: АстроПринт, 2000. – 138 с.

17. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України: науково-навч. посіб. / За ред. Н.І. Титової. – Л.: ПАІС, 2005. – 368 с.

18. Єрмоленко В.М. Майнові правовідносини приватних сільськогосподарських підприємств: теорія, законодавство, практика: монографія / В.М. Єрмоленко. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2005. – 304 с.

19. Муді Р. Експортно-імпорتنі операції з країнами ЄС: сільськогосподарська продукція: посібник з правових питань / Р. Муді, О. Поліводський. – К.: Європейська Комісія, 2005. – 106 с.

20. Науково-практичний коментар до Закону України «Про особисте селянське господарство» / за ред. В.В. Носіка. – К.: Кондор, 2004. – 252 с.

21. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» / за заг. ред. А.М. Статівки // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2005. – № 10. – 350 с.

22. Організаційно-правові питання аграрної реформи в Україні / за ред. В.І. Семчика. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2003. – 280 с.

23. Уркевич В.Ю. Становлення сільськогосподарських кооперативів в умовах ринкової економіки України: деякі правові аспекти: монографія / В.Ю. Уркевич. – Х.: Одиссей, 2004. – 120 с.

24. Правові основи майнових і земельних відносин: навчальний посібник / За ред. В.М. Єрмоленка. – К.: Магістр-XXI сторіччя, 2006. – 384 с.

25. Порадник керівникові сільськогосподарського підприємства / За ред. А.П. Гетьмана, В.З. Янчука. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 624 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>

2. Офіційний веб-сайт Адміністрації Президента України <http://www.president.gov.ua>.

3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua>.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України <http://www.minagro.kiev.ua>.

5. Офіційний веб-сайт Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України <http://vet.gov.ua>.

6. Офіційний веб-сайт Державної інспекції з сільського господарства (Держсільгоспінспекції) <http://www.disgu.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Державного агентства земельних ресурсів <http://www.dazru.gov.ua>.

8. Офіційний веб-сайт Державної служби з карантину рослин <http://www.golovderzhkarantyn.gov.ua>.

9. Офіційний веб-сайт Запорізького національного університету <http://www.znu.edu.ua>.

10. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua>.